

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarske stvari.

O važnosti živinske soli.

Pičli pridelek krme pretečenega leta imel bode za naše živinorejce zlé nasledke. Marsikateri gospodar je bil prisiljen po eno ali več glav živine pred zimo odprodati, da mu ne bi na spomlad zmanjkalo potrebne krme; marsikateri zopet zaupa v zgodnjo in lepo spomladansko vreme, ko bode mogel kmalu svojo živino z zeleno krmo preživiti; marsikateri pa navzlic pičlemu pridelku malo misli na prihodnost t. j. na konec zime in s čim bode ta čas krmil svojo živino, ampak po prisojeni navadi odjemlje od kupa, dokler je še kaj in ne preračunava čas, kaj bode tačas živini pokladal, ko bode zmanjkalo krme, niti kje bode takrat kupil in po kaki ceni bode moral plačati spomladi krmo. Vse te in druge okoliščine silno neugodno vplivajo na napredek naše živinoreje. Dasiravno Dolenjska gledé množine lanskega krmskega pridelka ni na najslabšem kakor v nekaterih drugih krajih naše dežele in se ni bati splošnega pomanjkanja krme, vendar utegne nam cena plemenske, rejene in pitalne živine spomladi zelo poskočiti in v očigled našim razmeram bi bilo le želeto, da bivedelice niti naši živinorejci tako priliko ter jo izkoristiti v prid povzdige naše živinoreje. Sedaj sredi zime sicer ne moremo povečati množino krmskega pridelka, pač ima umen gospodar precej potov in sredstev na razpolago, s čemur si zamore pomoči in zboljšati kakovost krme v korist svoje živine. Poleg tega, da more pokladati med krmo lanene in sezamove tropine, klajno apno, odpadke iz pivovarn, žganjarn itd., da more slamo, stročje, storže itd. prav koristonosno uporabiti, ima še v živinski ali denaturirani soli jedno najboljših sredstev, s katero zamore dobroto krme povzdigniti in da te ne porabi toliko, da jo stori prebavnejšo, da jo živina raji žre, da ima boljše rejeno živino, ki mu daje večje dohodke ter da je nje vrednost vsled tega višja.

Ker se marsikateri živinorejec neopravičeno boji stroškov za nakup denaturirane soli, ali ker ne vé, kakšne koristi mu pokladanje iste donša, ter koliko naj jo živini dá in kaj ji je pridejano, da ni ob enem porabna za človeški užitek, zato naj sledi tu kratek opis važnosti te soli.

Sol je živilo in slastilo ali zabela. Za rast in vzdrževanje živalskega telesa je neogibno potrebna, ker brez nje se skoraj noben organ ne more tvoriti ali pravilno delovati.

Na prebavila vpliva posebno ugodno, ker pomnožuje izločevanje prebavnih sokov in tako povzroča boljše in čvrsteje prebavljanje ter povečuje tek.

Sol pospešuje tudi krvni tok, menjavo dlake in vzpodbuja spolni nagon.

Kakor druga slastila tako tudi sol ne vzbuja le teka, ampak zmanjšuje tudi slabeč učinek krmil, ki so zelo vodena in revna na rudninskih snoveh ali so drugače neugodno sestavljena ter zboljšuje ali zakriva tudi slab okus klaje, katere živali nimajo rade. Vendar pa sol ne more, kakor nekateri mislijo, izprideno ali od glivic napadeno, plesnivo ali zaduhlo krmo storiti neškodljivo. To se more zgoditi, ako je sploh še mogoče, le če se opari, sol tudi v tem slučaju slab okus samo zakrije, ne da bi krmi vzela škodljiva svojstva.

Živalim potrebna množina soli ni le pri raznih živalih različna, marveč je zavisna največ tudi od kakovosti klaje.

Razmerno največ soli potrebujejo ovce in koze (2—6 g. na dan), manj goveda (bik 40—60 g., delavni vol 30—40 g., mlečna krava 20—30 g., mlada žival 10—20 g.) in svinje (3—10 g.), najmanj konji in osli (10—12 gr.). Če se konjem polaga le oves, seno in rezanica, izhajajo tudi čisto brez soli.

Čim bolj se reja in krmljenje živalij oddaljuje od naravnih razmer, tem bolj potrebno je dodajati soli, torej zlasti tedaj, če so živali zmerom v hlevu ali če se jim pokladajo slabša krmila ali odpadki iz pivovarn, žganjarn, sladkornih tovarn itd.

Najpripravejši način pokladanja soli je enakomerno potresenje soli po krmi ali če se pomeša z rezanico, z otrobi i. dr., ali če se raztopi v tako zvanem napoju.

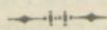
Primerno je, sol pokladati živalim vsak dan; vendar se more tudi le po dvakrat ali trikrat na teden dajati odmenjeno sol.

Pri nas polagamo tako zvano živinsko ali denaturirano sol, ki ni družega kakor navadna drobno zrnata sol pomešana z majhnimi množinami pelinovega praška (0.25%) in rdečega železnega okisa (0.5%). Ti dodatki so živini čisto neškodljivi. Nasprotno, pelin še prebavljanje spodbuja in je torej sestojni del mnogih pod raznimi imeni v trgovini nahajajočih se živinskih praškov. Železni okis je čisto nedolžna, neraztopna tvarina, katere se komaj najmočneje kisline primejo in katera zapusti živalsko telo neizpremenjena, ne da bi bila v njem povzročila kak dober ali slab učinek.

Živinske soli kupi torej sedaj vsak živinorejec, ter jo pokladaj v pravi množini svoji živini. Stroške v

ta namen izdane, povrne nam živina v veliki meri. Dal Bog, da bi se mnogi živinorejci poprijeli tega sredstva, država sama nam gre na roko s tem, da je ceno živinske soli zmanjšala in danes stane 100 kg te soli samo 6 K 50 h. Vsak si pa tudi precej krme prihrani, katere mu ne bode treba spomladi drago plačevati. Vzrokov dovolj, da si nabavimo za našo živino primerno množino živinske ali denaturirane soli!

Zborovanje kmetijske podružnice v Novem mestu.

Dne 5. t. m. se je vršil občni zbor kmetijske podružnice novomeške. Udeležba res ni bila mnogoštevilna, kajti našli smo le 22 članov, ali zato je bilo razpravljanje raznih vprašanj tako živahno kakor malokdaj prej. Zanimanje je bilo splošno in le prehitro je potekel čas zborovanja.

Iz poročila o delovanju podružnice povzamemo, da je podružnica pospeševala v pretečenem letu, kolikor se je dalo, razne panoge kmetijske. Največ je delovala v prid vinarstvu in sadjarstvu, v kateri namen vzdržuje sedaj že šesto leto veliko trtnico in drevesnico. Trtnico podpirata država in dežela, drevesnico pa vzdržuje podružnica iz svojih sredstev in ravno tako tudi en del matičnjaka. V trtnici je pridelala podružnica l. 1904 9162 cepljenk in 18.100 bilf, v matičnjaku pa 104 800 ključev. Cepljenke in 13.900 bilf se je prodalo, 4.200 bilf se je oddalo brezplačno društvenim članom, 104 800 ključev se je pa vložilo v trtnico. S cepljenjem trt se je l. 1904 prenehalo, ker manjka podružnici potrebne sorgevalnice in ker so bili vspehi z gorkimi lehami premalo zanesljivi. Podružnica izgojuje sedaj same sajenske ali bilfe, ki so za nove nasade pri tukaj običajnem zelenem cepljenju najbolj pripravne. Vse trte so letos prav dobro vspevale, tako, da se je nadejati prav lepih sajenk, katerih bo podružnica letošnjo pomlad lahko oddala do 80.000 komadov.

V drevesnici se je pridelalo in oddalo 630 dreves; 272 dreves se je oddalo brezplačno društvenim udom, 358 dreves se je pa prodalo. Toliko drevja, ki je mimogrede rečeno prav lepo, bo podružnica tudi letos lahko oddala. Škoda, ki jo je napravila letošnja toča v drevesnici, je čisto neznatna.

Odbor je obračal svojo skrb pa tudi na druge gospodarske panoge. V ta namen je priredil v spomladnem času živinorejski shod, pri katerem se je opozarjalo na pomanjkljivo rejo bikov in pri katerem se je soglasno povdarjalo, da treba junčevino zvišati, ako hočemo dobiti v deželo boljših in zadosti bikov, kajti pri sedanjih dohodkih se reja bikov ne izplača našemu posestniku. Odbor se je posvetoval tudi o vpeljavi simodolskega plemena v novomeški okraj in sploh na Dolenjsko. Vspah tega posvetovanja je bil, da je dobila kmetijska šola na Grmu simodolskega bika, s katerim dela prve poskušnje. Zanimati za to pleme so se pa začeli tudi drugi kmetovalci iz novomeškega okraja. Odbor je stavil v prid živinoreji tudi predlog, da se nastavi za kranjsko poseben živinorejski nadzornik, kateri predlog se je pri občnem zboru v Ljubljani soglasno sprejel. Ako imamo za napredek našega vinstva več strokovnih moči, zakaj ne bi dobili tudi za živinorejo posebnega veščaka, ko je vendar živinoreja po celi deželi glavna panoga našega kmetijstva. Da se povzdigne tudi mlekarstvo na Dolenjskem, se je nameravalo v avgustu prirediti poseben mlekarški tečaj na Grmu. Ker pa ne razpolaga kmetijska šola na Grmu ne z ledenico, niti z drugimi hladilnimi napravami, se je odbor odločil za to, da se skuša prirediti tak tečaj v prihodnji spomladi. Odbor se je pogajal pri c. kr. kmetijski družbi pa tudi za to, da se pošiljajo na novomeško žrebčarsko postajo samo dobri žrebci brez vseh napak.

Kakor prejšnja leta tako je podružnica tudi letos skrbela za prodajo umetnih gnojil, modre galice, žvepla in deteljnega semena. Te potrebščine je prodajal gosp. F. Perko. Ko bi hoteli dobiti člani te potrebščine naravnost od podružnice, bi jih morali naprej naročevati in naročeno blago tudi zaarati.

Da se vrednost umetnih gnojil spoznava na raznih krajih in v raznih legah, v ta namen je priredil načelnik v novo-

meški okolici več poskusov z umetnimi gnojili, o katerih bo treba dotičnim posestnikom pozneje poročati.

Lansko leto je ustanovila c. kr. kmetijska družba več prešičorejnih postaj na Dolenjskem. Večina teh postaj pa ne kaže tistega vspeha, ki se ga je nameravalo doseči. Med temi postajami obetajo dovoljne vspehe le postaje kmetijske šole na Grmu, I. Globočnika v Dobravi, F. Majzeljna v Beli cerkvi in Fl. Zorkota v Družinski vasi.

Odbor je sklenil v svoji zadnji seji prirediti tudi letos nedeljski poduk za kmetijske mladenče. Oglasilo se je pa premalo mladenčev, komaj deset, zaradi katerih ni kazalo prirediti nameravane šole.

Računski zaključek izkazuje, da razpolaga podružnica z lepo imovino. Dohodki v letu 1904 so znašali 7392 K 03 h, stroški pa 2977 K 57 h, tako da ostane denarnega imetja 4414 K 46 h. Ol tega zneska se nahaja v hranilnici naloženih 3953 K 36 h in v gotovini 461 K 10 h.

Pri predlogih so se stavili različni prav umestni nasveti, kateri so vzbujali mnogo zanimanja, in katere navajamo zaradi nedostajanja prostora čisto na kratko. Ti predlogi so: 1.) da se predlogi glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe namenjeni za občni zbor predlože najprej podružnicam, da o njih sklepajo (pl. Sladovič); 2.) da se v podružnični drevesnici izgojujejo tudi črešnje, hruške in breskve (J. Bergmann); 3.) da se ne snuje novega vinarskega društva za vse slovenske dežele, ampak naj se skrbi pred vsem za Dolenjsko, in naj se agende nameravanega društva razdele na obstoječa kmetijska društva v Novem mestu (pl. Sladovič); 4.) da naj se dela na omejitev in ureditev, ne pa na razširjenje živinskih sejmov (pl. Sladovič); 5.) da se vpeljuje tudi na Dolenjsko simodolska živina (R. Smola). Vsi ti predlogi so se sprejeli po daljših, prav živahnih debatah. Slednjič je poprijel za besedo načelnik pristav g. Rohrman in v kratkih potezah opisal prednosti in slabe strani simodolskega plemena za napredek dolenjske živinoreje. Govor prinesemo prihodnjič.

Politični pregled.

Z novim letom smo dobili tudi nekaj novih ministrov. Ko se je pl. Körber naveličal brezplodnega dela, šel je. Cesar je potem imenoval za ministerskega predsednika barona Gautscha, minister za notranje posle je postal grof Bylandt-Rheidt, voditelj pravosodnega ministerstva pa dr. Fr. Klein. Baron Gautsch je bil dvakrat že naučni minister ter enkrat ministerski predsednik. Pozval je kmalu po svojem nastopu k sebi voditelje raznih strank ter druge vplivne može, da se je pogovoril o položaju. Tudi slovenska poslanca dr. Šusteršič in dr. Ploj sta bila pri njem. Pravijo, da je mnogo upanja, da bo Gautsch uredil zamotane razmere. Skrajni čas je pa že tudi. — Državni zbor se snide 26. t. m. Zasedanje bo trajalo 8 tednov, potem se snidejo delegacije, po veliki noči pa baje vsi deželni zbori. Odkar je nasilnost Nemcev v Inomostu preprečila oddelek laškega vseučilišča, so klici po laškem vseučilišču v Trstu vedno bolj glasni in odločni. Dolgo se vlada Italijanom ne bo mogla več upirati. Ako bodo naši poslanci spretno znali porabiti to priliko, utegnemo dobiti ob istem času tudi slovensko vseučilišče v Ljubljani. Italijanski poslanci se temu kar nič ne upirajo.

Nek dunajski vsenemški list je nečuvveno nesramno pisal o Zakramentu presv. Rešnjega Telesa in o zakramentih sploh ter s tem globoko žalil verska čustva katoličanov. Oblasti dotičnega spisa niso zaplenile. Zganili so se katoličani sami in napravili na Dunaju obilo protestnih shodov. — Novoimenovani voditelj pravosodnega ministerstva dr. Klein je obiskal kardinala-

nadžkova Gruša, in pri tem povprašal po željah katoličanov. Ta obisk ni bil družega, kot navadna vljudnost, a protikatoliški listi že upijejo na dr. Kleina, da podpira „klerikalizem“. Tako je: v najsvetejših stvareh naj se dajo katoličani mirno zasramovati in molče k temu. Tako hočejo liberalci in židi, a tako ne bo in ne sme biti. Kdor zasramuje našo vero, temu pokažemo kar mu gre in to z vso odločnostjo. Da si pa protikatoliški listi upajo tako pisati, krivo je toliko katoličanov, ki naročajo liste, dasi sramote najsvetejše, kar imajo, njih vero.

Avstrijska vlada na italijanski meji pomnožuje vojaške posadke. Kaj neki to pomeni?

Cesar razpustil je dne 4. t. m. s prestolnim govorom ogrski državni zbor. Po zahvalni službi božji se ni igrala cesarska pesem, ampak ogrska narodna himna! Nove volitve bodo burne, če ne celo krvave.

V Rusiji se pripravlja splošen punt. Anarhisti in židje hujskajo ljudstvo in tudi vojake k izgredom in nepokorščini. Po mnogih mestih teče kri ubitih in ranjenih. Vedno glasnejša je zahteva po ustavi, a nekateri višji državniki imajo za to trda, gluha ušesa, ter ne poročajo carju resnice. Car sam bi bil naklonjen dati narodu ustavo. Rusija ima torej hudo leto pred seboj, zlasti, ker je podkupljivost in nezvestoba v najlepšem cvetu, osobito med višjimi krogi.

Prvi del rusko-japonske vojske je končan. Port Artur se je udal na novega leta dan. General Steselj je sprevidel, da bi bilo vsako nadaljnje bojevanje samo nepotrebno prelivanje krvi, ker so si Japonci osvojili nekaj jako važnih utrd. Vrh tega je zmanjkalo braniteljem streliva in živeža ter so med njimi razsajale razne bolezni. Streljati niso mogli več, a japonske bombe padale so kakor toča v mesto in bolnišnice. Častniki so smeli domu, če so dali častno besedo, da se ne bodo več v tej vojski bojevali proti Japoncem. Druge vojake pa so odpeljali v ujetništvo. Japonci so Port Artur že zasedli in ga bodo spet kmalu popravili. — Kdo je kriv, da je padel Port Artur? Steselj? Ne, on je junak od nog do glave, in ne bil bi se podal, da ga niso k temu prisilili njegovi generali. Vojaki? Tudi ne, ti so storili, kar so mogli; nepopisno so trpeli v teh 11. mesecih, mnogi so osiveli, oglušili strahu in groznega grmenja topov. Hrabro so odbijali brezštevilne japonske napade in se borili kakor Levi. Kdo torej? Rusija na vojsko niti pripravljena ni bila, to je eno; ruski poslanik na japonskem cesarskem dvoru niti do zadnjega ni vedel (ali pa ni hotel vedeti?), da se Japonci pripravljajo na vojsko, in carju slikal vse v najlepših barvah; oni, ki so vojno zalagali z raznimi potrebščinami, so goljufali brezvestno, kar se je le dalo. In oni, ki so imeli vse nadzorovati, pogledali so vse samo površno, ne pa pregledali. Poleg tega pa se ni manjkalo med ruskimi uradniki — izdajic, ki so za denar prodajali načrte sovražniku. Izdajic med vojaki ni bilo, čast jim! Torej: brezskrbnost in površnost ter izdajstvo in nezvestoba tepe Rusijo. — V Mandžuriji si stojite obe vojski še vedno nasproti. Kuropatkin dobiva novih vojakov in le čaka ugodnega časa, da napade Japonce. — Baltiško brodovje, ki je imelo iti na pomoč Port Arturju, vsak čas kje zaostane, tako slabo je preskrbljeno. Lepe reči to!

LISTEK.

„V maškarah.“

„No, sestra, kako ti dopadem?“ zaklicala je mlada, približno kakih 18 let stara gospodična svoji nekoliko starejši sestri. Bilo je pa ravno pustni torek zvečer. Prav kar je bila gotova, — preoblekla se je kot nuna v črno obleko z belim pajčolanom.

„Sestra, sestra,“ vzdihuje ona, „zakaj si se dala svetnikovim pregovoriti, da greš z njimi, in celo kot nuna opravljena! To je grešno!“

„E, tega pa že ne verjamem,“ pravi prva. „Svetnikovi so vrli ljudje, pri njih sem dobro spravljen. Pridi le ob dveh po polnoči pome, potem grem domu pod tvojim varstvom. — Aha, voz je že tukaj! Obljubila sem, da pridem točno ob napovedanem času, da se tako hitro dobimo v dvorani.“

„Ab, Ema,“ pravi spet starejša, „priporoči se med potjo Mariji in angelju varuhu, misli na rajne stariše. Jaz sem v strašnih skrbih zate. Tako tesno mi je pri srcu.“

„Beži, beži — saj vendar nisem več otrok. Ne delaj si strahov sama!“

„Pa ta tvoja obleka, to je grozno!“

„Gospa svetnikova je rekla, da to ni nič, in da se mi ta obleka najlepše poda. Sedaj pa z Bogom sestra!“

„Nuna“ objame sestro, in ta ji zasepeče v uho: „Ema, jaz bom mohlja zate, — misli na angelja varuha!“

Ema je bila že pri vozu.

Kočijaž je stal poleg kočije, odprl jo vljudno in izvanredno spoštljivo pozdravil.

„... cesta, številka ...!“ zakliče Ema.

„Že vem, že vem, častita sestra“, reče voznik in se povzpne na svoj sedež. Naglo drvi voz po temnih ulicah.

Ko je Ema tako sama sedela v vozu, prišle so ji vsakovrstne čudne misli v glavo. Prav za prav je bila nocoj nezadovoljna, nemirna in nič kaj vesela. Čisto sama bo na plesu, — pa v taki opravi! Kdo ve, bo li še katera druga prišla oblečena kot nuna? Kako jo bodo pač gledali? V srcu se ji je nekaj vzbudilo in zganilo in ji reklo: „Nisi na pravem potu!“

Ema je imela sicer marsikatero napako na seboj, a dosedaj ni bila ne brezbožna, ne lahkomišelnica. Odkar pa je tičala v tej opravi, zdelo se ji je, da nevidna pa silovita moč steza kreplje po nje veri in nje nedolžnosti. Strah jo je bilo in skoraj glasno je zaklicala: „Zakaj sem vendar šla!“

Bila je vest, ki se je oglasila še enkrat z vso silo.

„Misli na angelja varuha“, ji je bila sestra pri odhodu rekla v uho. Mislila je nanj in šepetala. „Prosim te, varuj me, da se mi ne godi kakor tolikim drugim!“ Ni pomislila, kako nespametna je bila ta njena molitvica: angelj varuh varuje samo one, ki se dajo varovati, kdor pa lahkomišelnico hiti v nevarnost, nima upanja, da bi ga varoval. —

Voz obstane in voznik odpre kočijo. Ema izstopi in vstopi v lepo razsvetljeno vežo velikanskega poslopja; kočijaž še vošči vljudno „dober večer“ in naglo odrdra voz v temno noč. Pri vratih nikogar, vse je tiho; ne — tam zraven se slišijo glasovi mnogih ljudi.

„To bo pač garderoba,“ si misli, in že prime za kljuko steklenih durij, ko sliši čuden šum. Od znotraj sem se počasi bliža nekaj ljudi v ravno taki opravi kakor Ema, zraven nekaj moških; pridejo do vrat — Ema jim hoče nasproti s smešnim pozdravom — pa kako resni so bili ti ljudje! In ona dva moža — ah, ta dva neseta na nosilih človeka z zagnjenim obrazom — mrtveca! In oni dve ženski, ki ste tako mirno stopali poleg — to sta vendar pravi pravcati nuni! Ema se na pol obupana na pol zmedena ozre krog sebe, dobro, da ji je strah vzel besedo. Kje pa je vendar? Saj ni na plešišču! Sedaj pogleda na steno, ob kateri je stala: tu velik križ s križanim Jezusom, pred njim goreča svetilka! In tam zraven še ena vrata.

Ema je bila zašla v bolnišnico nekih redovnic. Spet se odpro vrata — za Boga, taka se Ema sestram vendar ne more pokazati! Naglo odpre duri poleg in vstopi — bila je v bolniški kapeli.

Bilo je pol temno notri. A vendar je bila gospodična ganjena v dno duše radi tega, kar je videla. Nizka široka kapela, ki je imela en vhod tudi iz ulice, bila je vsa polna pobožnih vernikov. Na altarju je gorelo nekaj sveč, pred altarjem pa je klečal sivolas duhovnik in molil nekaj naprej, verniki pa so odgovarjali. Bili so tu ljudje vseh stanov. Imenitne dame, priproste meščanke, razni možje, zlasti veliko pa gospodičen in deklet. Drug poleg drugega so klečali in pobožno molili.

Ena bi bila skoro skoprnela strahu: kaj bo, če jo spoznajo? kaj poreko ljudje? kaj naredo ž njo redovnice, o katerih grozovitosti je tolikrat brala grozne krvave reči? V tem strahu ji niti na misel ni prišlo, da bi pobegnila, samo toliko je še imela jasne zavednosti, da se je stisnila v temni kot za vrati.

(Konec.)

Piše se nam:

Iz Novega mesta. (Vzor pridnega posla.) — Jera Beučič, tako imenovana Majzeljnova Jera, roj. 28. januarja 1807 v Št. Jerneju št. 4, bode 28. t. m. izpolnila 98 let. Kot čvrsto mlado dekle je prišla v naše mesto služiti; prva leta je bila za zunanjo dekle, kakor pravimo, in pozneje za kuhinjsko dekle. Služila je nepretrgano kot dekla okolo 50 let, vsa druga leta, do svojega 85. leta, pa je bila delavna kot težakinja. Njena prva služba je bila pri posestniku Lipetu, potem pri Fichtenau, Luserju, Skremu, ki je bil tisti čas „Stadtrichter“, in v kapiteljnu pri g. proštu Albrechtu, ter pri orožnikih. Njene službe so bile jako težke, ker so tista leta meščani imeli veliko poljedelstva in mnogo živine. Zlasti je imela v kapiteljnu pri g. proštu Albrechtu težko službo, ker je bilo treba veliko vode preskrbeti, ker tisti čas ni bilo vodnjakov po mestu, in če je tudi kateri bil, ni bila voda za kuho dobra; morala je vsak dan 20 škafov vode iz Krke po Bregu nanositi, vendar je to težko službo eno leto in tri mesece zvesto opravljala. Mezde so bile kaj majhne; imela je po 12 do 16 gld. na leto, le pri pl. Fichtenau, ker je bil gospod jako usmiljen, je imela največjo plačo 24 gld. na leto. Njena skrb je bila, Bogu in gospodarju zvesto služiti; imeli so jo povsod radi, ker je zvesto in pridno delala, in ako je kaj jedi ostalo, jo je vedno z dovoljenjem gospodarja rada podelila revežem. Za zajuterk dobivala je le žgance z zeljem ali mlekom, ker ni bila navada, da bi se kava delila poslom. Črni kruh, katerega ima še danes najrajši, jej je bila od nekdanj najbolj priljubljena hrana. Pač lep nauk našim sedanjim razvajenim poslom, katerih niti za dobro plačo in tečno hrano ni moč dobiti v službo. Njena navada je bila, da je šla vsaki dan v samostan k prvi sv. maši, tudi sv. zakramentov ni pozabila prejemati. Imela je dobrega dušnega pastirja, ki je še danes marsikomu znan in v dobrem spominu, pobožnega meniha patra Matevža Pibernika; bil je sloveč spovednik in priden obiskovalec bolnikov. Zaradi svoje pobožnosti ni Jera nikakih del doma zanemarjala; po prvi sv. maši je šla domu na delo, kjer je delala do 10., tudi do 11. ure po noči; tako je šlo od dneva do dneva, od leta do leta.

V prostem času, katerega ni veliko poznala, si je kaj pošila in molila: to je bila njena zabava. Bila je v pravem pomenu besede stare korenine dekla. Da je vse to dolgoletno trpljenje prestala, ima se zahvaliti Bogu za srečo trdnega zdravja, ker bolna ni bila nikoli. Ko je služila pri Skremu, mu je rekla: „Gospod, kaj bo z menoj na stara leta; plačilo je majhno, ne morem si za starost nič prihraniti, ker borno malo mi ostaja.“ On mi je rekel: „Jerica, ne boj se, tebi morajo meščani v starosti miloščino dati, ker si toliko let — in sicer zvesto — v mestu služila.“ Kar si je ona od svojega zaslužka prihranila, to je porabila za dve sestri, ker ste bili bolni, in tako je jima vse razdala. Nekega dne je imela skup 15 gld. premoženja; djala jih je v skrinjo. Imela je namreč veselje do goveje živine, in sklenila je, da bo za ta denar kupila eno kravico; pa prišel je tat, ukradel ji vse, tako da Jerica ni prišla do kravice. Doživela je v našem mestu mnogo; bili so tudi hudi časi, večkrat so bili veliki požari, zime so bile pogostoma tako hude, da je skozi več let vsako zimo Krka premrznila za več tednov. Razsajale so kužne bolezni;

brez strahu je ona stregla bolnikom, srečno je odšla vsaki nevarnosti. Bila je kolera, ko je bilo na pokopališču v kapeli eno noč 17 mrličev, lekarne so bile cele noči odprte, duhovnik s sv. popotnico se ni za vsacega bolnika vračal domu, šel je do ene ulice v drugo, na potu so ga ljudje čakali in ga prosili od hiše do hiše k bolnikom. Koliko vé ona povedati iz zgodovine našega mesta! Navada je bila skoz veliko let, da ob kateri uri, naj si bo tudi po noči ob vsakem času, da je kateri umrl, mu je moral cerkovnik zadnjo uro zvoniti z zvonóm, kateri še danes zadnjo uro zvoni. Ta mali zvon je bil v cerkvi sv. Florijana, ki je stala nasproti g. Golešove hiše; ker so se pa ljudje po noči strašili tega milega zvonjenja, se je neki c. kr. glavar obrnil do prošta Arkota, da naj se po noči več ne zvoni, ampak zvoni naj zjutraj. Pustni torek popoldan ni bilo na trgu „maškar“, ampak pepelnično sredo popoldan je na trgu vse norelo. Lakota je bila eno leto tako huda, da so se ljudje od slabosti zvižali. Vojakov je bilo polno mesto, gospodarji so jih dobili na stanovanje, da ni bilo mogoče vse pod streho vzeti: trumoma so iz Karlovca peš prihajali, in od tod v Ljubljano. Ko je ona v mesto prišla, našla je cele tri prodajalne: Bedenčič in Martini sta prodajala blago za obleko, in Globočnik živila, to je bilo vse. Denar je imel veliko veljavo, a denarja je bilo kaj malo; blago za obleko je bilo kaj drago; boljše vrste mala ruta za na glavo 50 starih krajcarjev. Živila so bila kaj po ceni; šla je po meso, bil je en sam mesar, dala je za stari funt govedine 5 starih krajcarjev; 12 jajc je dobila za pet krajcarjev, stari bokal vina je stal 8 krajcarjev. Ko je šla „v taberh“ za dninarico žet, plet, okopavat, dobila je od dneva 10 krajcarjev, in še na tisti zaslužek je morala po več tednov čakati, ker malokateri gospodar je bil pri denarju. Ob njenem času se je voz drv dobil za 60 krajcarjev, tudi še ceneje. Tako vé veliko povedati in bi bilo povedati še kaj več podrobnosti, ki pa ne zanimajo mlajšega sveta, in od stare uboge dekle pri današnjem modernem svetu to kaj malo velja.

Danes je Jera vedno na postelji in je čisto oslabela, devet let je že slepa. Zanimivo je to, uboga Jera nima danes domovinske pravice ne pod občino Št. Jernej, ne pod novo-meško, ker se za to nikoli ni brigala; tudi nima nikake mesečne miloščine od nobene občine, razven iz kapiteljna dobi 4 krone in to dá za stanovanje. Pa tudi stanovanja ne bi za ta denar mogla nikjer dobiti, ako ne bi bila njena gospodinja tako usmiljena, da jo pusti za ta denar v hiši in jo tudi še streže, ker ste toliko let že znani; ko je bila gospodinja še majhen otrok, je že skušala revščino in ji je Jera kot dekla večkrat svoj kos kruha prihranila in zato jo upošteva gospodinja za nekako dobrotnico. Kar za živež potrebuje, se ima zahvaliti usmiljenim gospem. — Dopisnik se v imenu stare Jere lepo zahvaljuje vsem blagorodnim gospem in drugim za vse darove, kar so ji storili. Bog jim povrni obilo! — Za vezilo, ko bo 28. januarja 1905 Jera izpolnila 98 let, naj se pa najde še kako blago srce, ki naj se Jere spomni s kakim malim darom, saj že veliko ne bo več potrebovala, ker čaka v Bogu udana rešitve, smrti. Stanuje za samostansko cerkvijo v hišici št. 58.

Neki meščan.

Domače vesti.

(Umrl) je po kratki a mučni bolezni v jutro novega leta v Leonišču v Ljubljani preč. g. dr. Matija Prelesnik, sedaj prefekt v bogoslovnem semenišču, prej kapiteljski vikar. Nekaj časa že je bolehal, a nikdo ni mislil, da ga bo bolezen pobrala tako hitro. Rojen je bil 7. jan. l. 1872 v Dobropolju. Gimnazijo je izvršil v Ljubljani: vseskoz odličnjak je tudi maturo dovršil z odliko. Stopil je potem v bogoslovje. L. 1895 je bil posvečen v mašnika, l. 1896 pa je prišel v naše mesto za vikarja, koder je ostal do l. 1899. To leto je šel spopolnit se v višjih bogoslovnih naukih na Dunaj, in je tam l. 1900 dosegel čast doktorja bogoslovja. Bil je pač izvanredno nadarjen, da je tako hitro dosegel to čast. Potem pa je bil nastavljen v semenišču kot prefekt. Že zgodaj je pokazal, da mu jako gladko teče pero in tega daru res ni zavrgel. Mnogo mnogo malih leposlovnih stvari je napisal za razne liste, tako tudi za „Dolenjske Novice“

svoj čas. Večja leposlojna dela njegova je prinašal „Dom in Svet“, znanstvena pa „Katoliški Obzornik“. Smrt še le mu je izvila pero iz roke. Mehkega, dobrega srca je bil tudi dobrih rok, o čemur v marsikateri revež kaj več povedati. Smrt njegova je iznenadila pač mnoge v našem mestu, ki so ga ohranili vedno v dobrem spominu zaradi ljubeznivega obnašanja in mirnega značaja ter vpludne postrežljivosti. Počivaj v miru in svetila ti večna luč!

(Umrli je) dne 8. t. m. po daljši bolezni Franc Pelko, mizarski mojster v Kandiji, v 79. letu starosti. Pokojni je bil v mestu in Kandiji ne samo dobro poznan, ampak zares spoštovan od vseh, ki so imeli z njim opraviti. Bil je vrl krščanski mož, priden ter vesten rokodelce, dober gospodar in ljubeznjiv družabnik. Mlajšemu svetu je prav lahko posnemanja vreden izgled. Svetila mu večna luč!

(Konferenca) sacerdotum sodalitatibus SS. Cordi Jesu za novomeško dekanijo bo v petek 20. t. m. v kapiteljskih prostorih ob polu 11. uri.

(Nagloma) zbolel je 31. m. m. g. Anton Ulm, graščak na Klevevžu pri Šmarjeti in deželni poslanec. Prepeljali so ga polohromelega 8. t. m. v bolnico v Kandiji, bil je potem operiran in se že toliko boljše počuti, da je dosti upanja, da zopet ozdravi.

(V mestni župniji Novo mesto) bilo je preteklo leto 1904 oklicanih 19 parov in tu poročenih 8; 9 parov se jih je preselilo drugam, 10 pa jih je ostalo tu. Rojenih je bilo 54, med njimi 4 nezakonski (iz tukajšnje župnije 2); 29 jih je bilo moškega spola, 25 ženskega. Umrlo je 44 oseb, 16 moškega in 28 ženskega spola. Manj ko 1 leto starih je bilo 7, več ko 80 let 5, najstareji mrlič je imel 90 let. Umrlo jih je: do 10. leta 12, od 10. do 20. leta 4, od 20. do 30. leta 2, od 30. do 40. leta 2, od 40. do 50. leta 2, od 50. do 60. leta 5, od 60. do 70. leta 7, od 70. do 80. leta 5, od 80. do 90. leta 5. Največ jih je umrlo za jetiko 12, za bolezni sopil 5, za želodčnimi in trebušnimi boleznimi 5, za krvnimi boleznimi 5, za ostarelostjo 5, za življensko slabostjo 3, za boleznimi obistij 3, 2 je spravila v grob vodenica, 2 je zadela kap, 1 je umrl za boleznijo v možganih, 1 se je ponesrečil. Pokoj mrtvim, mir živim!

(Cesar Franc Jožefova bolnica) usmiljenih bratov v Kandiji je izdala 11. letno poročila o svojem delovanju v letu 1904. Bolnica je oskrbovala v minolem letu 1672 bolnikov; od predlani jih je ostalo 78, lani jih je bilo 1594 vsprejetih. Od teh je bilo ozdravljenih 1008, zboljšanih 432, neozdravljenih 88, umrlo 52, za l. 1905 ostalo 92. Število oskrbovalnih dnij znaša 32.413, vsaki dan je bilo povprečno oskrbovanih 88.56 bolnikov. Operacij je bilo 552: ozdravljenih je bilo 476, zboljšanih 29, umrlo 9, ostalo za leto 38. Največ bolnikov je bilo seveda iz Dolenjske; 1349. Kmetskega ljudstva jih je bilo 924, po veri 1558 katolikov. Kdor se natančneje zanima za te podatke, mu ne bo težko dobiti jih, ker se je letno poročilo poslalo v mnogoštevilnih izvodih po vsi Kranjski in še dalje. Le nekaj bi še omenili: od leta do leta rastejo številke, pa ne one dohodkov, ampak bolnikov in stroškov. Zaupanje v zavod rase, prav; naj rase tudi pomoč, zlasti zunaj Novega mesta in Kandije po drugih krajih Dolenjske in Kranjske sploh. Naj nakloni dobrotljivi Bog usmiljenim bratom prav mnogo usmiljenih src in dobrih rok, da bodo mogli v novem letu spet jasno pokazati požrtvovalno dejansko krščansko ljubezen do ubogih bolnikov. Posebno tisti, ki ste v tej hiši zadobili ljubo zdravje, ne pozabite na to, ko potrka usmiljeni brat na vaša vrata: dajte, da bodo tudi drugi deležni dragocenega daru: zdravja!

(V bolnici usmiljenih bratov) v Kandiji pri Rudolfovem je bilo sprejetih meseca decembra 126 bolnikov, koncem meseca novembra jih je ostalo 81, skupno število oskrbovanih tedaj 207. Izmed teh je bilo odpuščenih 84 ozdravljenih, 24 zboljšanih in 6 neozdravljenih. Umrli je eden in sicer radi vnetja srčnega misičja. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom pretečenega meseca 2716. — V oskrbovanju je ostalo 92 bolnikov.

(Marijanska kongregacija) se z vso vnemo pripravlja za uprizoritev „Vestalke“, dramatične igre iz prvih časov preganjanja kristjanov pod cesarjem Neronom. Ako se ta

igra v predstavljanju posreči enako dosežanjim, potem smemo že danes trditi, da bode ravno ta igra krona vsem drugim.

(Predpustno veselico) je sklenilo prirediti zopet letos tukajšnje prostovoljno gasilno društvo s srečolovom. Ta sklep je vse meščanstvo z največjo radostjo pozdravilo, kajti od tega društva prirejene veselice se izvrše vedno izborno in v splošno zadovoljnost. Pri teh veselicah ne poznaš razlike stanu ali političnega mišljenja, tu se vse izborno in po domače zabava — ta dan je vse kakor ena družina, saj je pa tudi smoter društva vsakemu v sili pomagati, ne gledé na stan, ne na kaj družega. Torej se pričakuje, da se bo dne 4. februarja v Čitalnici na veselici vse sešlo — kar lajze inu gre! Bajš bode pa prinesla vojaška godba iz Ljubljane. — Dobrotniki in prijatelji društva se uljudno prosijo, da blagovolé podariti dobitke za srečolov ter iste izročiti do 31. t. m. gosp. Jos. Bergmannu.

(Predstavo) je napravilo „katol. društvo rokod. pomočnikov“ v Novem mestu dne 6. t. m. Društveni pevci so zapeli dva zbora: „Rokodelska koračnica“, P. A. Havel in „Bojna pjesma“, Iv. pl. Zajec ter „Detetu“, Fr. Gerbič, dvošpev s spremljevanjem na glasoviru. Drugo in tretjo točko so na splošno zahtevanje ponovili. Društveni predsednik, preč. g. svétnik dr. Marinko nam je nato podal kratko zgodovino društva v 18. letih, se zahvalil vsem dosedanjim dobrotnikom, ter tudi jako dobro pojasnil vzroke, zakaj se eni in drugi ogibajo za rokodelski stan prekornega društva. Nato se je igrala dramatična igra „Sv. trije kralji“, ki jo je spisal † dr. M. Prelesnik. Govorili so to pot malo pretiho, drugače smemo biti zadovoljni. Občinstva je bilo prav obilo, kar naj rokodelce vspehuje, da še tudi nadalje vstrajajo v društvenem delovanju.

(Nesreča.) Jožef Slivnik, posestnik v Gaberju, fara Brusnice, je šel na novega leta zvečer v hlev k živini, ter našel vse v redu. Ko se je čez nekaj časa vrnil v hlev, našel je junca in kravo oba mrtva ležati na tleh. Gospodarji ne puščajte živine same v hlevu, brez nadzorstva.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu decembru 1904 je 300 strank vložilo 109.250 K 79 h, 229 strank vzdignilo 77.824 K 54 h, torej več vložilo 31.426 K 25 h, 6 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 5.240 K — h. 175 menic se je eskomptovalo za 64.598 K — h. Stanje vlog 2.598.575 K 83 h. Denarni promet 380.524 K 32 h. Vseh strank bilo je 1021.

(Obrtna združba) v Rudolfovem je imela 31. m. m. 12. sejo. Navzoči so bili gg.: Francič, Malovič, Weiss, Goleš, Pintar, Kastelic, Murn, Ausec, Dolenc in Mramor. Načelnik g. Francič konstatuje sklepčnost ter odvarja sejo: 1. Določitev občnega zbora, kateri se naj vrši takoj, ko bode rešen pri ministerstvu priziv radi inkorporacijskih pristopnin. Za leto 1904 se izvolita računskim pregledovalcem gg. Weiss, Mramor. 2. Prošnja Franc Pečauerja iz Komarne vasi se sklene priporočati, da se mu podeli obrtni list za čevljarstvo obrt. 3.) Prošnja Franc Može iz Dol. Straže se enako sklene priporočati za mizarsko obrt. 4. Prošnja Anton Mirtiča, peka, za samostojno izvrševanje pekarske obrti v Rudolfovem in 5. prošnja Stefan Vesela iz Škrjanč, da se mu dovoli samostojno izvrševanje čevljarstva obrti, obema se ugoti. 6. Določitev plače raznoševalcu pisarniških listin in vabil se določi za pretečeno leto 10 K, katere dobi mizarski učenec Jože Zupanc. 7. Predlog g. Auseca, da se napravijo vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldan redne seje, katerih naj se vsi odborniki vdeležijo brez posebnih povabil, se po daljši debati sprejme. Radi sprejetega predloga se tem potom vabijo gg. odborniki, da se zanesljivo vdeležujejo teh sej, ker je od marljivega delovanja odvisno nadaljno delovanje za prosih obrtnega stanu. 8. Predlog gosp. Maloviča, da naj združba napravi pritožbo na pristojno mesto, v kateri naj zahteva, da se ne izdaje od sodišč pripoznanje polnoletnosti mladoletnim osebam, brez vsakih drugih važnih okolnostij, pod katero pretvezo iščejo taki potem dopustilo za samostojno izvrševanje obrti. S tem se krši obrtni red in se tudi zlorablja zakon v sebične namene. Ako bode šlo tako naprej, postanejo samostojni mojstri z 18 leti. Zakon, kateri deli to uslugo, je namenjen le v gotovih uvaževanja vrednih ozirih, ne pa, da bi se kršil obrtni red in v ta namen zlorabljal ta zakon. Enoglasno sprejeto! 9. Predlog g. Maloviča.

Sklene naj se z ozirom na zadružna pravila, da se ima vsak učenec izkazati z spričevalom obrtne nadaljevalne šole ob času oprostivte. Deluje naj se po deželi na to, da bode možno vajencem obiskovati obrtne nadaljevalne šole. Povdarja, kako kruto da se tukaj postopa z meščanskimi obrtniki, ako ne store svoje dolžnosti napram obisku obrtne nadaljevalne šole. Zakaj bi ne bil zakon veljaven za vse obrtnike enako, ker učenec iz dežele, ki ni nikdar obiskoval obrtne nadaljevalne šole in celo se dobi, ki niti ljudske šole ne, a je vsejedno opravičen in deležen enakih dobrot po obrtnemu redu, kakor tisti učenec, ki je dovršil z dobrim uspehom obrtno nadaljevalno šolo. Naša dolžnost kot zadružnega odbora je, povdarja govornik, da skrbimo za obrtni naraščaj in zahtevati smemo, da se za vse člane enako postopa, zakaj bi bil ravno mestni obrtnik izpostavljen strogemu očesu obrtnega in šolskega zakona, med tem ko obrtniki po deželi uživajo razne olajšave. Povdarja, da radi strogega reda radi obiska obrtne nadaljevalne šole se vajenci ne marajo učiti po mestih, ampak raje po deželi, ker niso vezani obiskovati šol. Radi tega trpi mestno obrtništvo na pomanjkanju učencev, s tem pa tudi zaostaja izobrazba pri obrtnem naraščaju. Konečno predlaga, da se naj omeji učenje po vseh takih krajih, kjer ni obrtno nadaljevalnih šol, v ta namen naj se načelnistvo posvetuje na pristojnem mestu in potem stori daljne korake in o tem poroča v prihodnji seji. Enoglasno sprejeto.

Gospod načelnik zaključuje zadnjo sejo v letu 1904 ter se vsem sodelujočim odbornikom toplo zahvaljuje za sodelovanje v preteklem letu. Prosi, da ga tudi v prihodnje podpirajo z nasveti in složnim sodelovanjem, da delujemo skupno za procvit in blagostanje obrtnega stanu, želeč vsem odbornikom veselo novo leto! — V pretečenem letu je bilo vloženih 35 prošenj za samostojno izvrševanje, med katerim je bilo 15 odklonjenih. 20 sprejetih. Drugih prošenj je bilo predloženih pred sejo 10, ugodilo se je 7, odklonilo 3. Vladnih vlog se je pri seji rešilo šest, ostale izven seje. Stavilo se je 18 samostojnih predlogov, ki so bili večinoma sprejeti. To je kratek popis skupnega odborovega delovanja v preteklem letu. Izven seje potom tajništva se je vložilo na c. kr. okr. glavarstvo ovađ na zahtevanje članov 40, vsled katerih so bili večinoma kaznovani, to so pa vsi taki, ki izvršujejo obrt brez obrtnega lista. Razun tega se je cdposlalo mnogo odgovorov ali pismeno se stavilo raznih vprašanj na merodajna mesta. Poravnalo se je tudi mirnim potom več sporov med mojstri in pomočniki ali učenci. Oziralo se je vedno na koristi članov po predloženih zadružnih pravilih. Vse to je dokaz, da zadruga deluje po svojih močeh če tudi polagoma, a vedno z večjim napredkom v korist obrtnemu stanu.

(Račun) godbe uniformirane meščanske garde v Novem mestu za leto 1904.

Dohodki:

Prispevki podpornikov	K	1.753.22
Prispevek slavne mestne občine novomeške	"	250.—
Zasluzek godbe	"	191.—
Skupaj	K	2.194.22

Izdatki:

Plača g. kapelniku	K	1.200.—
Vaje	"	270.10
Godba na trgu	"	246.80
Slugi za pobiranje denarja	"	66.80
Sveče, papir itd.	"	17.16
Nakup in popravilo godal	"	188.17
Godba pri pogrebi podpornikov	"	38.60
Nakup muzikalij	"	24.40
Plačilo godbi za koncerte	"	142.40
Skupaj	K	2.194.43

Ako se tem izdatkom primerjajo dohodki . . . . . K 2.194.22
je razviden primankljaj . . . . . K 21

Razun tega je še za nakup in popravilo godal plačati 121 K 78 h, kar se bode pokrilo iz dohodkov tekočega leta. Ravnateljstvo.

(Žrebanje) efektne loterije na Vidmu se je vsled odloka visokega c. kr. finančnega ministerstva z dné 1. decembra 1904, št. 84076 preložilo na 31. decembra 1905. Naj torej imejitelji srečk blagovoljno potrpijo in srečke hranijo. Uljudno se pa

prosijo vsi zavedni narodnjaki, naj bi storil vsak svojo dolžnost, ter naj bi srečke priporočali in nakupovali, kedor jih še nima. Namen je nad vse blag — gre se za poplačanje nove ljudske šole v Vidmu.

* * *

(Originalni Singer na svetovni razstavi v St. Louisu.) Med najbolj vabečim izložbami na svetovni razstavi v St. Louisu je pri vseh obiskovalcih vzbudila največje zanimanje izložba Singer & Co. To si tolmačimo tako, da pomeni Singer v vsakem znanem jeziku izvrsten šivalni stroj. Splošno so znane napisne table s črko „S“ v svetlih barvah, ki v vsakem mestu na vsem svetu kažejo na znani, priljubljeni produkt obrtne delavnosti. Ni pa tako splošno znano dejstvo, da je dobiti originalne Singerjeve šivalne stroje za vsakršno industrijsko šivanje. Obiskovalci razstave so se toraj prav posebitno zanimali za orig. fabrikacijske Singerjeve stroje. Zgrajena sta dva „Singerjeva“ paviljona, kjer se kažejo stroji različnih Singerjevih tovarn. Tu vidimo praktično izdelovanje korzetov, finega perila, čevljev, moške obleke itd. kar vse vršijo strokovni delavci dotičnih tovarn. Kažejo se tamkaj stroji, ki šivajo najdebelejše gumijeve, usnjate gonilne jermene, ki naenkrat izvrshe po tucat lčnih gub, dalje stroji, ki se z njimi šivajo gumbi, zapone ali luknje in pa stroji za šivanje usnatih rokavic in kožuhovine, izkratka za vse, kar je moči šivati. Preko 200 strojev se kaže za tako mnogovrstno porabnost, da je njih preizkušanje zaradi odlikovanja moralo vršiti mednarodno razsodišče 14 skupin v 4 velikih departementih. Ta preizkušnja se je vršila kritično in je bil uspeh podelitev 7 Grand Prix in 7 zlatih svetinj, pri čemer je pripomniti, da poročila nekaterih skupin razsodišča še ni.

(Soseda Razumnika prasičja reja) je naslov ravnokar izišli, 153 strani obsegajoči knjigi s 44 podobami, ki jo je izdala c. kr. kmetijska družba v Ljubljani. Knjigo je prevel, oziroma priredil za naše razmere družbeni ravnatelj g. Gustav Pirc, in sicer po nemški knjigi dr. Steuerta, kr. profesorja na kmetijski akademiji v Weihenstephanu. Slovenci dosihdob sploh nismo še imeli strokovne knjige izključno za prasičjo rejo in prav gotovo še nobenega strokovnega spisa tako poljudno in vsakemu razumljivo pisanega, kakor je omenjena knjiga. Kmetovalčevi bralci že poznajo Razumnikove dobre svete, ker je bil sps priobčen v letošnjem „Kmetovalcu“. Ker se je pa kmetijski družbi važno zdelo, izdati spis v celoti, zato se je oskrbel ponatis, ki bo vsakemu prasičerejcu dobro služil, zlasti tistim, ki ne bero „Kmetovalca“. Na izredno poljuden način v obliki pogovora s sosaščani razklada, poučuje, bodri in svari Razumnik svoje sosede gledé prasičje reje, spodbija napačne ugovore in napeljuje k umni in pravi prasičji reji. Na ta način se razpravlja v 43. poglavjih vse, kar se tiče vzreje, reje, krmljenja in oskrbovanja prasičev, pomoči pri porodu, ter o poglavitnih navadnih in kužnih boleznih pri prasičih. V knjigi se upošteva izključno sama praksa; nerazumljivih reči ni nič, in tam, kjer se mora kaj vednostnega povedati, je vedel pisatelj izvirnika res tako mikavno in poljudno razložiti, da mora vsakdo razumeti. Dr. Steuert je spisal celo vrsto takih poljudnih knjig za nemške kmete, in da je z njimi pravo zadel, spričuje njih ogromno razširjenje. Prepričani smo, da bo njegova poslovenjena knjiga „Soseda Razumnika prasičja reja“ tudi pri nas imela isti uspeh in da ne bo slovenskega prasičerejca, ki bi knjige ne prebral. Kmetijska družba je izdala knjigo v svrhu pospeševanja prasičje reje, zato ji je nastavila ceno samo na 1 krono s poštnino vred, dasi nemški izvirnik stane 3 krone. Knjiga se naroča pri omenjeni družbi ter je denar naprej poslati.

—*—

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Gosp. dr. Gvidon Srebre 20 K, novomeška Marijanska kongregacija 20 K, g. Fr. Možina, gostilničar 2 K, veleč. g. Golob Janez, župnik 10 K, veleč. g. duhovni svetnik M. Malenšek 10 K, veleč. g. P. Bernard Vovk 4 K, veleč. g. Matija Erzar, dekan 10 K, gospod Peter Rauch, oskrbnik 6 K, g. Anton Globelnik, gostilničar 1 K, veleč. g. Brulec Franc, župnik 20 K, Neimenovan 10 K, Neimenovan duhoven 2 K, Slavna I. dolenska posojilnica v Metliki 20 K, Slavni mestni zastop v Novem mestu letni dar 150 K, blag. gospod župan J. Vehovec v Žužemberku je nabral 71 K 5 h, ter sam dodal 4 mernike krompirja, 1 mernik ješprenja; dobrotniki iz Mesta in Kandije za mesec januarij 65 K, Neimenovan gospod 5 K. — Srčno

hvalo izrekam vsem blagoslovenim dobrotnikom, zlasti pa zahvaljujem blagorodnega gospoda župana žužemberškega in slavni mestni zastop v Novem mestu za tako obilno in hitro pomoč, ki mi je omogočila večinoma poravnati, kar je bilo nujno potrebno. Meseca decembra in januarja je vselej potreba največja.

Dr. Jos. Marinko.

Umrli so:

2. jan.: Ferlič Marija, hči gostilničarja in posestnika, 2 leti, davica, h. št. 235.

Loterijske številke.

GRADEC, 31. decembra	84	2	55	25	59
TRST, 7. januarja	56	35	10	63	70

Tržne cene dne 9. januarja 1905 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	15	60	Leča	11	71
Rž	13	—	Bob	9	76
Koruza	13	66	Ajda	11	04
Oves	7	16	Proso	13	—
Ječmen	10	40	Soršca	13	66
Krompir	5	20	Lan	—	—
Fižol	13	—	Jajca po 7 za 40 vinarjev.	—	—
Grah	11	71			

Zahvala. (17)

Za mnogobrojne iskrene dokaze blazega sočutja o boleznih in smrti našega preljubega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Franc Pelko-ta,

mizarskega mojstra v Kandiji pri Rudolfovem,

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo za vsa izražena sožalja in obilo udeležbo pri spremstvu njega k zadnjemu počitku preč. duhovščini, preč. gg. oo. frančiškanom in preč. gg. usmiljenim bratom. Posebno se še zahvaljujemo preblagor. gospodu dvornemu svétniku Šukljeju, blag. gospodu županu Zurcu, blag. g. vodji grmske šole Dolénu, blag. g. dr. Defranceschiju, slavni uniformirani mestni gardi in nje godbi ter vsem ostalim p. n. gospodom in gospem iz mesta, Kandije in okolice. Vsem, vsem najtoplejša zahvala!

KANDIJA, 12. januarja 1905.

Žalujoci ostali.

Iz lastne roke je na prodaj

čisto posestvo na Potokih št. 5, občine Prbiše, fare Semič.

Hiša z vsem gospodarskim poslopjem, vse v dobrem stanu. Zraven spadajo lepe njive in košenice, sadni vrtovi, z bukovim in smrekovim debelim lesom zaraščene loze, 36 oralov lepih stilkov itd. Vse v najboljšem redu. Natančneje se izve ravno tam. (14)

Za olepšavo vrtov v prihodnji spomladi dobiti je po ugodni ceni več komadov različnih barv

krasnih vrtnic (18-0-1)

pri A. Globelniku in Fr. Jakšetu v Rudolfovem. — Slednji ima na prodaj tudi več tisoč komadov

najboljših vrst cepljenih trt na podlago riparija.

RAZGLAS.

Podpisani okrajni cestni odbor razpisuje

ofertno obravnavo

zaradi oddaje graditve železnega mostu v Družinski vasi. — Dotične ponudbe se bodo sprejemale do 28. februarja t. l. do 12. ure popoldne. Ponudba mora obsegati: ime, priimek in stanovanje ponudnika, ponudbo v številkah in besedah, 5% varščino in izjavo, da so ponudniku znani stavbeni pogoji in načrti ter da se njim brezpogojno podvrže. — Vse delo je proračuneno na 7500 K. Pogoji, načrti in troškovnik so vsakemu na razpolago v uradnih urah pri podpisnem odboru.

Okrajni cestni odbor Rudolfovo,

dne 6. januarja 1905.

Načelnik:

Jos. Zurec.

(10-3-1)

S prvim februarjem 1905 odda se služba

skladiščnika (magacinerja)

pri skladišču za oglje v Straži-Toplice. Letna plača znaša na leto 720 kron in stanarina 120 kron. Prosilci, kateri so obeh deželnih jezikov in jednostavnega knjigovodstva večji, vložijo naj prošnje do 20. januarja pri podpisnem uradu.

Knez Auerspergov gozdni urad

(16)

v Soteski, pošta Straža na Kranjskem.

Posestvo

na prodaj

je v prijetnem kraju na Dolenjskem, obstoječe iz lepe enonadstropne hiše, hleva, kozolca „topler“, bukovega gozda in nekaj njiv. Hiša in vse drugo je v prav dobrem stanu. V tej hiši nahaja se nad 10 let prodajalna z mešanim blagom in žganjetoč. Proda se takoj za 8500 kron ali pa odda tudi v najem. Ponudbe in vprašanja naj se pošiljajo pod: št. 50 poštoležeče Novo mesto. Polovico plačila se počaka.

Raznanilo.

(8-0-2)

Slavnemu p. n. občinstvu najuljudneje naznanjam, da sem s 1. januarjem 1905 prevzela staro, znano

FRANC PINTAR-jevo **gostilno** pri „LIPU“ v KANDIJI.

Potrudila se bom, cenjene svoje goste z dobro, izborno pijačo in dobro kuhinjo zadovoljiti. Potujočemu p. n. občinstvu so na razpolago lepe, snažne sobe za prenočišče.

Za obilen obisk in blagohotno naklonjenost se priporočujoč bilježim

s spoštovanjem

Alojzija Pintar,

gostilničarica.

Ceno češko perje za blazine!

5 kilo: novo oskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—, belo kakor mah mehko K 18'—, K 24'—, belo kot sneg, kakor mah mehko, oskubljeno K 30'—, K 36'— se razpošilja poštine prosto po poštne povzetji. Zamena in preklic proti povnitvi poštine dovoljen.

Benedikt Sachsel, Lobes 294, pošta Plzen, Češko. (263-6-6)

V Novem mestu na Glavnem trgu se s 15. avgustom odda v najem

lepo stanovanje

obstoječe iz treh sob, kuhinje, jedilne shrambe itd. Zraven spada

prostorna prodajalna.

Odda se vse skupaj ali pa tudi posamezno.

Oziroma se tudi hiša prodaja. **➔**

Več pove upravništvo Dol. Novic.

(15-5-1)

Na prodaj so iz proste roke na mestnem polju
Mechoratove njive in novo zgrajeno gospodarsko poslopje.

Natančne podatke se izve pri Adolf Gustinu, trgovina z železnino in špecerijo v Rudolfovem. (296-3-3)

Lepo stanovanje

obstoječe iz 3 velikih sob, kuhinje, shrambe in kleti, je takoj za oddati pri JANEZ-u KOŠAK, gostilničarju v Novem mestu. (292-3-3)

V najem daje se

(298-3-3)

hiša

z gospodarskim poslopjem na Čatežu ob Savi. **➔**

V hiši je nad 50 let gostilna ter je za prodajalno in vsako drugo obrt pripravna. Več se poizve pri lastniku

Josip Kodrič-u v Krški vasi, okraj Krško.

HAMBURG - AMERIKA

Iz Ljubljane v

NOVI YORK samo **==**

6 dni z dobro, prosto hrano.

Odhaja se iz LJUBLJANE vsak ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Izvrstna, sigurna vožnja z brzoparniki. **➔**

(233-24-9) Pojasnila po večkrat brezplačno.

Zastopnik: **FR. SEVING, Ljubljana**

31 Dunajska cesta 31 — zraven šränge.

Oklic.

(10)

Dne 19. januarja 1905 ob 9. uri dopoldne prodajalo se bode potom dražbe in za gotovo plačilo v graščini Raka pri Krškem

35 glav lepe goveje živine, med tem 6 volov, 1 bik, 10 krav, 7 telic po dve leti starih, 3 junci, nekaj telet in en par konj.

Razun tega prodalo se bode gospodarsko orodje, nekaj čistilnic za žito in raznih strojev, dve kočiji, sanjke itd., več sto centov sena in poljskih pridelkov in 50 hektolitrov sadnega mošta.

Prodaja se bode 20. januarja nadaljevala, ako se ne bode 19. vse razprodalo. — Kupci se k tej dražbi vljudno vabijo.

GOSTILNA

(6-0-2)

v Kandiji št. 26 se takoj odda. Natančneje ravno tam.

Vidnanič kaže seljanom moč „Pakraških kapljic in Slavonske biljevine.“

Pozor! Bolnemu zdravje!

Pozor! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in Slavonska biljevina sta danes dva najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujejo gotovo z najboljšim uspehom, ter si tako pridobivajo sloves po vseh delih sveta. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. **Pakraške kapljice:** delujejo proti vsem boleznim želodca in črev, odstranjujejo krče, bolečine v želodcu, preganjajo vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, odganjajo male in velike gliste, odpravljajo mrzlico in vse od te izhajajoče bolezni. Lečijo dalje vse bolezni na jetrih in slezah. Najboljše sredstvo proti bolezni maternice in madrona, vsled česar ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naroči naj jih vsakdo pod naslovom: Peter Jurišič, lekarnar, Pakrac 205, Slavonija. Denar naj se pošlje naprej ali s povzetjem. Cena je sledeča in sicer franko na vsako pošto:

12 stekl. (1 tucat) 5'— K, 24 stekl. (2 tucata) 8'60 K, 36 stekl. (3 tucati) 12'40 K, 48 stekl. (4 tucati) 16'— K, 60 stekl. (5 tucotov) 18'— K

Slavonska biljevina: se rabi z uprav sijajnim in najboljšim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolevi v prsib, prehlajenju, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, zbadanju, kataru, odstranjuje goste sline in deluje izvrstno pri vseh tudi najstarejših boleznih v prsib in na pljučih.

Cena je naslednja franko na vsako pošto:

2 izvozne stekl. 3'40 K, 4 izvozne stekl. 5'80 K, 6 izvoznih stekl. 8'20 K.

Manj kot dve steklenici se ne pošilja. Denar naj se pošlje naprej ali se pa povzame. Prosim, da se naročuje samo in izrecno le pri meni pod naslovom:

Peter Jurišič, lekarnar, Pakrac br. 105, Slavonija.

(281-20-4)

Prostovoljna prodaja.

Po Antonu Pajerju v Pristavi pri Mokrem polju je
na prodaj zidana hiša

s štirimi sobami, delom vrta in osem johov gozda. in sicer šest johov starega gozda, v katerem se lahko naseka 300 vozov drv, in dva joha mlade hoste s kostajmino in hrastino dobro zaraščena. —

(4-3-2)

Natančno se izve v Rudolfovem h. št. 150, Tesarska ulica.

Hiša v Novem mestu na prodaj! —

Obstoječa iz treh sob v pritličju in ene pod streho, dveh kuhinj, kleti in drugih pritliklin, tudi malo vrta je zraven. — Več pove lastnica META MEŽNARŠIČ h. št. 35.

(2-3-2)

Posestvo

(1-2-2)

z ysemi pritliklinami je iz proste roke

na prodaj v Cegelnici pri Rudolfovem.

Zraven spada tudi nekaj gozda. — Več pove lastnica

MARIJA KOVAČIČ v Cegelnici št. 15.

Bratov MAYER

— tovarna za orglje in harmonije —

FELDKIRCH — PREDARLSKO

se priporočata prečast. cerkvenim predstojništvom za izdeljavo orgelj ter iste izvršita po zahtevi na kateri si bodi zistem, ter jamčita za delo deset let.

Izdelala sta pripoznano umetniško dovršena dela za Noyomesto, Zatičino, Ljubljano, Šmihel in drugod.

Ob enem priporočata orgeljske-harmonije od 100 K nadalje z obsežnim jamstvom in zamenjavo jezičkom tekem 20 let.

Kupita tudi stare inštrumente ali vzameta v zameno.

1290-6-4

Ponos vsake gospodinje je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodinjstvu, kadar se napravlja vsakdanja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom »Kathreiner« in ne kupujte nikoli, ker se odtehtuje odprto.

Slovenisch Te 1905.

Naznanjam sl. občinstvu, da je prešla žaga v Starem bregu, ki je bila dosedaj v najemu, s 1. januarjem

v lastno režijo

ter se zopet žaga za plačilo kakor preje.

Z odličnim spoštovanjem

FRANC SEIDL.

(19-2-2)

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

(269-20-5)

Te glasovite in nedosegljive KAPLJICE sv. MARKA se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmečke, odpravijo nadubo, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni, izvirajoče od glist. Delujejo izborna proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter kóliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni, izvirajoče od mrzlice. Te

kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetski hiši. Dobiva se samo: „MESTNA LEKARNA, ZAGREB. — Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v		3 ducati (36 stekl.) 11 K — v
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v		4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v		

Na razpolago imam na tisoče priznalnih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim vspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčić, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno l. 1360.

Zahtevajte pri nakupu

(125-24-18)

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Ono je

zajamčeno čisto

in brez vsake škodljive primesi.

Pere izvrstno.

Varstvena znamka.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

GEORG SCHICHT, Aussig. — Največja tovarna te vrste
Dobiva se povsod! na evropskem ozemlju. Dobiva se povsod!

Kdor ljubi

(78-24-21)

nežno, čisto lice brez pëg, mehko in gladko kožo ter
cvečo polt, umiva naj se z znanim medicinskim

Bergmann-ovim liljinim milom

(s znamko: 2 rudarja) — tvrdke **BERGMANN & Co.**
Draždane in Tečen ob Elbi.

Dobiva se tudi po 80 h komad pri lek. S. pl. **SLADOVIČ-u** in v
trgovini g. Alf. **OBLAK-a** v Novem mestu.

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las, naj se prepriča, da plačujem od zdaj najvišjo ceno. — Izdelujem vsa vlasolarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovšem izdelku. — V zalogi imam najfinejša mila, dišave za obleko, glavnike za dame itd.

Spoštovanjem se priporočujem

(276-24-5)

Ivan Svetec, brivec in vlasoljar
Glavni trg (nasproti mestne hiše).

Imam v kleti

(263-12-6)

več 100 hktl. pristnega belega in črnega vina

nekaj fine rakije, tropinovca in brinovca. Vse solidno postavljeno tudi v moji posodi na tukajšni državni kolo-dvor po primerno nizki ceni.

Ivan Pujman,
posestnik in trgovec — Vodnjan-Dignano Istra

Pozor!

Adolf Gustin

trgovina z železnim in špecerijskim blagom

c. kr. prodaja smodnika v Rudolfovem

naznanja, da so došle

slamorenice

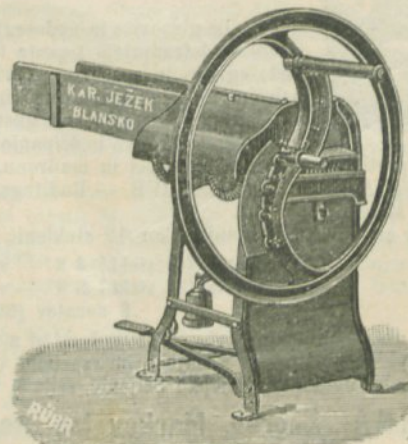
in stroji

za koruzo ružiti, — v najnovšem sistemu in po

najnižji ceni.

Za dobroto vsakega stroja se v vsakem oziru jamči.

(297-3-3)

Samo

6 dni

Samo

6 dni

iz Havra v Newyork.

„Francoska prekmorska družba.“

Edina najcenejša in najkrajša črta čez PARIZ in HAVRE

v AMERIKO.

Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek.

Vsak potnik ima prosto hrano z vinom že od Bazela naprej.

Znižane cene.

Vozne liste in brezplačna pojasnila daje edino konces.
potovalna pisarna

Ed. ŠMARDA (129-24-17)

v Ljubljani, Dunajska cesta št 18

nasproti znane gostilne pri „Figovcu“.